1893 80 pokib 1973 Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
(201) 434-0237
(201) 434-0807
УНСоюзу: (201) 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
(212) BArcly 7-4125
УНС: (212) BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 226. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 12-го ГРУДНЯ 1973 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, DECEMBER 12, 1973 No. 226. VOL. LXXX.

430 Відділ УНС у Філядельфії відзначив своє 25-річчя приєднанням 32 нових членів



Асистент керівника організаційного відділу УНС, головний радний Степан Гавриш, одержує від секретаря 430-го Відділу УНС, Т-ва „Дністер" у Філядельфії, Івана Кніґницького подання на прийняття 32-ох нових членів УНС з нагоди 25-ліття Відділу.

Філядельфія (І.К.). — Управа 430-го Відділу Українського Народного Союзу на своїх засіданнях в червні та вересні ц.р. основно продискутувала справу відзначення 25-річчя Відділу, який був оснований новоприбулими імігрантами до Філядельфії в дні 20-го квітня 1948 р. Членів-основників було всього тільки вісім, а перша управа складалася із голови Богдана Гарасимовича, секретаря Ярослава Татомира та скарбника Осипа Бакая. Наступного року інсп. Осипа Бакая на загальних зборах обрано на секретаря Відділу і на цьому пості він видержав аж до 1968 р. Це завдяки його систематичній і послідовній праці Відділ ріс безупинно та став одним із найбільших Відділів УНС у Філядельфії. В 1968 році, з огляду на стан здоров'я, секретар Осип Бакай передав секретарство Відділу молодому та енерґійному секретареві Іванові Кніґницькому, який уже п'ять років дуже успішно працює на цьому пості. Іван Кніґницький є теж імпрезовим референтом Управи Окружного Комітету УНС та членом комісії Українського Народного Фонду Відділу УККА, а читачі „Свободи" уже не раз читали про його відзначення за успішну організацію членів для УНС. На сьогоднішній день 430 Відділ має майже повні чотири сотні членів, забезпечених на загальну суму 607,000 дол.

Приймаючи постанову про відзначення 25-річчя Відділу бенкетом або святочними сходинами, управа рівночасно схвалила внесок голови Відділу д-ра І. Скальчука, щоб 25-річчя відзначити в першу чергу приєднанням нових 25 членів для УНС. Склалося так, що Управа була змушена відложити призначені на 18-го листопада святкові сходини членів Відділу (аж до часу Загальних річних зборів), бо листопад був надзвичайно перевантажений імпрезами. Все ж таки Управа не забула про прийняте зобов'язання відносно членства. Управі пощастило не тільки виконати зобов'язання про приєднання 25 членів, але і збільшити це зобов'язання до 32 членів. А саме, секретар Відділу Іван Кніґницький приєднав 17 нових членів, організаційний референт Микола Тимків — 10, а скарбник Відділу С. Волянюк — 5. Разом із 10 приєднаними членами в першому півріччі, Відділ здобув 42 члени до кінця листопада ц.р., тобто на майже 20 відсотків більше, чим виносить 10-відсоткова квота, яку на рік визначує для Відділів Головний Уряд УНС. 32 нові члени для УНС з нагоди 25-річчя Відділу „Дністер" — це направду найкраще відзначення 25-літнього ювілею.

42-ий Відділ УНС в Пассейку посвятив новий прапор

Пассейк, Н. Дж. (п-я-к) Тут у неділю 9-го ц. м. в українській католицькій церкві св. Николая довершено посвячення нового прапору 42 відділу УНСоюзу. Посвячення відбулося в приявності численного громадянства та з участю головного предсідника УНС, Йосипа Лисогора і головного радного Степана Гавриша. Посвячення довершили парох церкви св. Николая о. Володимир Білинський, о. Ст. Клепарчук і парох української православної церкви з Кліфтону о. протопресвітер Т. Форостій. Слово про значення прапору для народу і організації виголосив о. В. Білинський, на що опісля звернув увагу у своїй промові Й. Лисогір. Посвячення прапору закінчено відспіванням „Многоліття" для Управи 42 Відділу, членів та всього українського народу. Кумами прапору були уповноважені члени місцевих організацій. О год. 2.30 в Українській Централі відбувся з цієї нагоди святочний Бенкет, в якому взяли участь біля 160 осіб. Майстром церемонії був Василь Мочула. Як присутні засіли за столи, він зразу представив гостей за почесним столом: о. протопресв. Т. Форостія, о. Івана Пайкоша, піонера лемків Т. Вислоцького, головного предсідника Й. Лисогора, голову місцевого Відділу УККА Р. Шраменка, довголітнього фінансового

(Закінчення на стор. 4-ій)

Віцепрезидент Форд виступив в обороні президента Ніксона

Вашингтон. — У неділю, 9-го грудня, віцепрезидент Джералд Форд відкинув твердження деяких коментаторів, що президент Р. Ніксон платив замалі федеральні податки за 1970-ий, 1971-ий та 1972-ий роки, а натомість заявив, що Президент „додержувався закону". Виступаючи на телевізійній програмі „Іпюз енд Енсерс", віцепрезидент Форд сказав, що оприлюднення Президентом документів про особисті фінанси повинно задовольнити вимоги „будь-якого розсудливого члена Конґресу", як також вимоги американської публіки. Віцепрезидент заявив, що податкові закони встановлені на те, щоб кожний громадянин був трактований однаково та що президент Ніксон, слухаючи поряд своїх книговодів, поступив згідно зі законом. Форд також сказав, що навіть коли б оприлюднені минулої суботи фінансові документи не переконали всіх у леґальності цих податкових сум, то заява Президента, що після його смерти та смерти його дружини приватний дім у Сан Клементе перейде у власність уряду ЗСА, повинна задовольнити навіть тих, які неправильно підозрівають, що президент Ніксон нарушив податковий закон.

Виступаючи на програмі „Проблеми і відповіді", віцепрезидент Форд також обговорював можливість офіційного обвинувачення („імпічмент") президента Ніксона Палатою Репрезентантів. Він заявив, що Конституція передбачає „імпічмент" тільки за державну зраду, хабарництво, та інші серйозні злочини й провини. Юридична комісія Палати, яка почала розглядати можливості обвинувачення президента Ніксона за здогадні проступки в зв'язку з Вотерґейтською аферою, повинна мати ці конституційні принципи на увазі, заявив віцепрезидент Форд. Він також сказав, що ця комісія повинна якнайскоріше видати своє рішення в цій справі, щоб питання „імпічменту" Президента не висіло над країною протягом довгого часу. Форд також твердив, що він не думає, що вимоги, щоб Президент зрезиґнував, або був обвинувачений, були аж так поширені в Конґресі, як це твердять деякі законодавці та журналісти.

Віцепрезидент Джералд Форд також відповів на деякі питання про так звані Вотерґейтські магнетофонні записи. Наприклад, він заявив, що вірить в запевнення Білого Дому, що з технічних причин не були записані на магнетофонну стрічку розмова Президента з колишнім генеральним прокуратором Джоном Мічеллом із 20-го червня 1972-го року та розмова з колишнім правним дорадником Джоном Діном, яка відбулася 15-го квітня 1973 р. Натомість щодо виявленої 18-хвилинної прогалини в записі розмови Президента зі своїм колишнім дорадником Г. Р. Галдеманом, то віцепрезидент Форд не дав такої категоричної відповіді. Він сказав, що в цій справі „виринають деякі питання", але додав, що відповіді на ці питання повинні дати експерти, які перевірятимуть цю магнетофонну стрічку, щоб встановити причину цієї прогалини.

Спільна комісія обох Палат Конґресу схвалила законопроєкт про літній час

Вашингтон. — У понеділок, 10-го грудня, спільна комісія обох Палат Конґресу погодилася на компромісовий законопроєкт, який передбачає встановлення так званого „літнього часу" протягом цілого року на наступні два роки. Ця комісія полагодила різниці між трохи відмінними проєктами, які були раніше проголосовані Сенатом і Палатою Репрезентантів. Компромісовий законопроєкт мусить бути ратифікований обома Палатами Конґресу, а відтак буде переданий президентові Ніксонові для підпису. Згідно з цим проєктом, в 4-ту неділю після його підписання Президентом о год. 2-ій рано вказівки годинників у більшості країни були б пересунені на одну годину вперед. Якщо законопроєкт буде підписаний президентом Ніксоном перед наступною неділею, то „літній час" буде встановлений вже 6-го січня 1974-го року. Встановлення „літнього часу" є одним із ряду роблених тепер Урядом заходів для поборювання енерґетичної кризи. Департамент внутрішніх справ твердить, що встановлення „літнього часу" може заощадити Америці близького 3-ох відсотків енергії.

Загальні Збори Пластової Станиці в Ню Йорку перевибрали А. Ластовецького на станичного

Ню Йорк (П. Д.) — Минулої неділі, 9-го грудня, відбулися тут у великій залі Пластового Дому річні Загальні Збори місцевої Пластової Станиці, у висліді яких дотеперішній станичний ст. пл. Андрій Ластовецький очолив на дальший рік Пласт в Ню Йорку. Загальні Збори вшанували пам'ять двох померлих в цьому році членів Станиці: інж. Романа Баранського та пл. сен. Саву Никифорака, які впродовж довгих років були визначними членами в пластовій системі.

- Напередодні Загальних Зборів появився окремий Бюлетень із звітами уступаючої Станичної Старшини, що його присвячено добродієві Пласту сл. п. інж. Романові Баранському, якому в першу чергу пластова молодь завдячує закуп і перебудову Пластового Дому в Ню Йорку. Доповнюючі звіти до вже надрукованих в Бюлетені, що його переслано раніше всім членам Станиці, виголосили на зборах станичний ст. пл. Андрій Ластовецький, кошова пл. сен. Дарія Бойдуник та фінансовий референт пл. сен. Микола Андрейко. Звіт з проведеної контролі у виховній, адміністраційній та господарсько-фінансовій ділянках подав голова Станичної Пластової Ради пл. сен. Павло Дорожинський. У дискусії над проведеною діяльністю уступаючої Станичної Старшини порушено в першу чергу виховну проблематику, кожнорічну участь всієї пластової молоді в літніх виховних і спеціялізаційних таборах, здавання пластових проб, підвищення кваліфікацій виховників, як також важливість пластових імпрез. При цьому стверджено, що всі станичні імпрези були завжди дбайливо підготовлювані імпрезовим референтом пл. сен. Евстахією Гойдиш. На внесок Станичної Ради, що його подав голова пл. сен. Павло Дорожинський, Загальні Збори уділили з признанням

(Закінчення на стор. 4-ій)

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ВІДЗНАЧИЛИ 25-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛЯРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — У 25-ту річницю проголошення Загальної Декляраціі Прав Людини 10-го грудня Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй мала спеціяльну сесію, на якій представники окремих держав-членів ОН мали змогу скласти відповідні заяви на тему важливости і значення цієї Декляраціі, а також на тему досягнень і недоліків на шляху забезпечення у всьому світі пошанування основних прав людини. Окремі заяви склали: генеральний секретар ОН Курт Вальдгайм та президент Генеральної Асамблеї Леопольдо Бенітес.

Генеральний секретар ОН відзначив, що „Загальна Декляраціяя була першим випадком в історії, коли визначено формально невід'ємні права всіх людей. Це був вислів у звичайній і виразній мові принципів, які повинні унапрямлювати взаємини між людьми". Він також вказав на недоліки у світі, коли йдеться про пошанування цих принципів і основних прав людини. „Ми далі кожного дня зустрічаємося з випадками негуманного відношення людини до людини. Ми знаємо, що лиха расизму, колоніялізму, позбавлювання політичних свобод, арбітрарні арешти, дискримінування всякого роду — досі не є виелімінoвані. Ми в Об'єднаних Націях це бачимо і ми знаємо, що ми бачимо тільки частину горя людства". Важливе помічення зробив Генеральний секретар ОН коли йдеться про конфлікт між цілями, що їх специфікується в хартії ОН, де говориться про „невмішування у внутрішні справи", окремих держав, а з другого боку, вимогами Загальної Декляраціі Прав Людини до ОН займатися питанням пошанування основних прав людини у всіх державах. „Ця протирічність продовжує існувати і вона ще довго оставатиметься центральною проблемою, перед якою будуть находитися Об'єднані Нації". За словами Генерального секретаря ОН, конечним є погодити ці дві вимоги, бо не „можна розглядати людських прав в ізоляції . . . Зв'язок між людськими правами і міжнародною політикою є фундаментальний. Поняття „міжнародної свідомости" є реальністю і ми часто недоцінюємо ефективности узгідненого міжнародного стандарту поведінки. В такій же ж мірі ми часом забуваємо про силу міжнародної публічної опінії, цього великого і особливого феномену нашої доби". Свою заяву Генеральний секретар закінчив висловом сподівання, що конвенції про права людини, схвалені в 1966 р., будуть не тільки в скорому часі всіми державами ратифіковані, але й ними перестерігані.

Президент Генеральної Асамблеї Леопольдо Бенітес також зі свого боку підкреслив незвичайну важливість Загальної Декляраціі Прав Людини, „продукту довгих розважань і важких переговорів". Він звернувся з закликом до членів ОН, щоб вони, відзначуючи ці роковини, „перевірили свою совість і запитали себе, чи ідеали, уточнені в Декляраціі Прав Людини, а які пізніше розвинено у Конвенціях і Угодах, були дійсно переведені у позитивні права, чи тільки осталися виключно ствердженням прав і свобід. Це, — говорив він, — є незвичайно важливий пункт. Не є достатоцно проклямувати права чи управнення, якщо не існують засоби для їх застосування. Тільки етичні принципи можуть існувати без кари, чи обов'язку, політичні принципи мусять спиратися на обов'язкові постанови, силою яких можна б їх було примінювати, а якщо вони не примінені, то примінити з допомогою санкцій". Він також висловив впевненість, що у наступних роках „ми будемо свідками активних і позитивних зусиль забезпечити засоби, щоб з їх допомогою домогтися ефективного і обов'язкового застосування встановлених прав".

На надзвичайні сесії Генеральної асамблеї ОН були відзначені окремими преміями заслужені діячі на відтинку поширення і закріплення основних прав людини. Премії одержали: єпископ Абел Музорева, лідер Африканського Національного Конґресу, попередній генеральний секретар ОН У Тант, мексиканський педагог і адвокат Марія Лавелле Урбіна, Маврітський прем'єр Сівасоґур Рамґулян та померлі вже єгипетський педагог, кол. міністер освіти д-р Тага Гуссейн і генеральний директор Інтернаціональної Організації Праці С. Вільфред Дженкс.

На конференції НАТО дійшло до французько-американського зудару

Брюссель. — Річна конференція міністрів закордонних справ держав-членів Північно-Атлянтійського Оборонного Союзу (НАТО), що почалася тут 10 грудня, привела до гострого зудару з французьким міністром закордонних справ Мішелем Жобером та державним секретарем ЗСА Генрі Кіссінджером. Причина зудару була в різницях поглядів на американсько-совєтське відпруження та започаткування досить близької співпраці між СССР та ЗСА. В оцінці М. Жобера, відпруження між СССР та ЗА ставить під загрозу Західню Европу, бо позбавляє її, згідно з совєтсько-американським договором про заборону вживати атомну зброю, охорони з боку американської атомної зброї. Як доказ правильности такої оцінки, М. Жобер наводив недавній стан поготівля американських збройних сил у зв'язку з подіями на Близькому Сході, про що західні европейські держави не були взагалі своєчасно поінформовані. Генрі Кіссінджер намагався виснити позицію ЗСА і у висліді цього його з'ясування, як інформують, західні міністри досягнули погодження щодо заініціювання нових форм і методів на відтинку співпраці західніх держав та нового підходу у поборюванні кризових ситуацій. Окрему увагу конференція міністрів присвятила щораз то більшій військовій силі СССР і совєтського бльоку, який є об'єднаний у т. зв. Варшавському пакті. Всі міністри, включно з Г. Кіссінджером, підкреслювали конечність скріпити оборонні позиції Західньої Европи. Згідно з інформаціями, на конференції були подані довірочні дані про розміри совєтської загрози, при чому відповідальні за збирання цих даних західні чинники висловили переконання, що в Европі на сучасному етапі існує ситуація дуже подібна до цієї, яка існувала напередодні Другої світової війни. Конференція зайнялася також питанням відношення Західньої Европи до подій на Близькому Сході.

ЖІНОЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМІТЕТУ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ МАНІФЕСТУВАЛИ ПРОТИ ПОРУШУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Ню Йорк. — У той сам час, коли пленарна сесія Генеральної асамблеї Об'єднаних Націй на своєму спеціяльному засіданні 10 грудня відзначала 25-річчя з дня схвалення Об'єднаними Націями Загальної Декляраціі Прав Людини і коли на цій сесії представники окремих держав - членів ОН, включно з СССР, багато гарних фраз сказали з цієї нагоди, напроти будинку Об'єднаних Націй представники поневолених в СССР націй зі своїми національними прапорами і транспарантами протестували проти топтання основних прав людини і народів совєтським режимом, домагаючися звільнення арештованих, засланих до концтаборів, чи приміщених у психіятричних закладах. Перед у цій протестній акції, що тривала біля двох годин біля будинку ОН, вели жіночі організації Комітету Поневолених Націй. Крім акції перед ОН, члени цих організацій роз'їхалися по найважливіших пунктах Ню Йорку, де роздавали прохожим листівки та інші матеріяли, інформуючи їх про долю поневолених братів і сестер під совєтською контролею.

Маніфестаційну акцію перед ОН і в місті попередила пресова конференція в готелі Коммодор, на якій екзекутива комітету з'ясувала цілі запланованої маніфестації. На зустрічі з пресою були присутні представники жіночих організацій одинадцяти етнічних груп: українців, болгар, естонців, хорватів, литовців, латвійців, мадярів, кубинців, східніх німців, поляків та білорусинів. Інформації подала голова Комітету пані Уляна Целевич. Комітет підготовив спеціяльний меморандум до амбасадора ЗСА при ОН Джона Скалі разом з потрібною документацією, в тому з списками арештованих і засланих в Україні і Литві. Цей меморандум був переданий амбасадорові Вільямові Шифелеві, який тепер заступає хворого амбасадора Дж. Скалі і який повідомив, що всі матеріяли будуть переслані до Державного департаменту. Список українських в'язнів був пересланий разом з додатковою українською петицією, під якою зібрано понад 5,000 підписів. На пресовій конференції з короткими декляраціями виступали також представниці інших організацій: пані Марія Дочеф від Жіночого відділу Болгарського Національного Фронту, пані Лійлі Короді від естонського жіночого об'єднання, пані Гертруда Кратцер від східньонімецьких жінок, пані Аніта Рока від угорської жіночої організації. Українських жінок репрезентували згадана вже пані Уляна Целевич та пані Алла Давиденко і Дарія Степаняк. Щоденник „Ню Йорк Таймс", інформуючи про відзначування в ОН 25-річчя Загальної Декляраціі Прав Людини, відмітив також демонстрацію перед будинком ОН, пишучи, що маніфестувала група „Жіночих Організацій Поневолених Націй, марширучи і виголошуючи антисовєтські гасла".

Українці відвідали амбасаду Арґентини у Вашингтоні



В амбасаді Арґентини у Вашингтоні, зліва: Інж. Юрій Іваник, амбасадор д-р А. Орфіля, мґр Ф. Поблєте, генеральний секретар Американського Відділу Народного Руху за Справедливість та інж. В. Шепарович, пресовий секретар цієї ж організації.

Вашингтон (л.д.) — Інж. Юрій Іваник, секретар Молоді Української Центральної Репрезентації в Арґентині та делеґат на Другий СКВУ в Торонті, 16-го листопада 1973 р. відвідав тут амбасаду Арґентини, де мав 45-хвилинну розмову із секретарем амбасади д-ром Н. Ґуерґо. Амбасадор д-р А. Орфіля подякував за відвідини і заявив, що українська громада в Арґентині спричинилася дуже багато до загального росту цієї країни і що українців в Арґентині цінять, як надзвичайно здорову і конструктивну частину арґентинської спільноти.

Відвідини амбасади у Вашингтоні були спонзоровані Американським Відділом Народного Руху за Справедливість (Movimiento Nacional Justicialista en los EE-UU), що є офіційною назвою Пероністичної партії, яка тепер є при владі в Арґентині. Цікаво відмітити, що секретарем преси й інформації Американського Відділу цього Руху є українець, інж. В. Шепарович.

Користаючи з перебування у Вашингтоні, інж. Ю. Іваник, інж. В. Шепарович разом з кількома членами проводу Американського Відділу Народного Руху за Справедливість відвідали пам'ятник Т. Шевченкові. Мґр Ф. Поблєте, генеральний секретар Руху зауважив, що гасло Шевченка: „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля" є співзвучне із головною ідеєю арґентинського Народного Руху за Справедливість — „Своя і ніким не накинена правда, незалежність і справедливість для громадян Арґентинської Республіки". Як відомо, в найкращому парку в Буенос Айресі, Роседаль-Палермо, стоїть пам'ятник Т. Шевченкові.

Американський Відділ Народного Руху за Справедливість передав інж. Ю. Іваникові листа до Центральної Репрезентації Українців в Арґентині, в якому, м. ін., сказано:

„Ми вдячні за ввічливі відвідини нашої домівки інж. Ю. Іваником з рамени Української Центральної Репрезентації в Арґентинській Республіці, як також за його візиту Арґентинської Амбасади у Вашингтоні.

„Ми відносимося з великою пошаною до кожного діла, зробленого в дусі взаємної співпраці".

Інж. Ю. Іваник відлетів до Арґентини з летовища Кеннеді в Ню Йорку в неділю, 18 листопада ц.р.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Документ без реальної сили

У понеділок, 10 грудня п. р., минуло 25 років від дня, в якому Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй схвалила Загальну Декларацію Прав Людини, якою не тільки визначено основні права людини, а й зобов'язано всі держави світу ці права респектувати. 20 років пізніше, в часі відзначування двадцятиріччя цієї Загальної Декларації Прав Людини в Тегерані, зібрані на міжнародній конференції представники держав зробили спробу підсумувати досягнення і неуспіхи на відтинку прав людини в окремих країнах. Не зважаючи на поважні досягнення на відтинку збереження в окремих країнах таких чи інших основних прав людини, Тегеранська конференція мусіла одночасно відзначити серйозні порушування цих прав окремими урядами. Але навіть і в цьому, коли йшлося тільки про звичайні підсумки позитивів і негативів, ця міжнародна ювілейна конференція не могла справді всебічно і справді об'єктивно розглянути питання людських прав і їх пошанування.

Як відомо, на цій конференції не можна було підіймати питання стану прав людини в СССР і країнах під совєтською контролею. Від самого початку на цій конференції позначилися такі далекойдучі совєтські впливи, що не було ніякої легальної можливости це питання поставити. Це досвідчили тоді представники заінтересованих народів, в тому також й українська неофіційна делегація, якій довелося перенести на собі чималий тягар совєтського натиску, включно з заходами використати іранські поліційні чинники, пошту тощо.

Ситуація, на жаль, не змінилася і за останніх п'ять років. Хоч у міжчасі Совєтський Союз, а з ним УССР та БССР ратифікували дві міжнародні конвенції про громадянські і політичні права, то на практиці на обширі СССР основні права людини безоглядно порушується. Короткий період відлиги в СССР, коли активніші совєтські громадяни мали змогу виступити відкрито з вимогами, щоб совєтський уряд додержувався постанов совєтської конституції та Загальної Декларації Прав Людини й інших конвенцій, закінчився розгромом т. зв. дисидентів. В тюрмах і концтаборах знайшлися тисячі і тисячі совєтських громадян, єдиною провиною яких є тільки це, що вони змагалися за привернення в СССР правопорядку і пошанування законів. Сотні і тисячі совєтських інтелігентів запроторено в заклади умово хворих, де стосується супроти них різні заходи, щоб їх психічно і морально зламати.

Все це факти, що їх треба сьогодні у 25-річчя проголошення Загальної Декларації Прав Людини зареєструвати в доказ, що ця Декларація і надалі остається тільки документом без реальної сили. З цих фактів міжнародна спільнота, члени Об'єднаних Націй повинні врешті у власному інтересі витягнути належні висновки. Передумовою заіснування кращого світу зі справедливим соціяльним і політичним ладом є те, щоб постанови Загальної Декларації Прав Людини були респектовані і щоб порушники цих постанов були притягані до відповідальности за свої злочини проти людини і народів.

Діти, молодь і громада

Від кількох років завівся звичай, щоб включити дітей і молодь, як активних виконавців програм різних публічних імпрез. Практика виявила, що це був і є надзвичайно гарний і з усіх поглядів корисний експеримент. На сцені чи естраді появляються діти, юнаки й панночки, як своєю грою в театральних виставах, танком у балетних продукціях, декламацією і рецитацією, сольоспівом, участю в музичних ансамблях — не тільки виявляють великий талант, але й свій глибокий сантимент до українського мистецтва. Своєю появою вони вносять щось живе, гарне, естетичне, від їхньої появи і від їхніх продукцій віє по залі свіжим подихом. Вони є наявним доказом великої праці, яку проробляють керівники - виховники наших молодечих організацій та різних мистецьких шкіл — від Музичного Інституту починаючи та на всіх приватних школах музики, співу, танку, мистецького слова кінчаючи.

Бачачи ті молоді постаті, слухаючи їхніх дзвінких молодечих голосів, подивляючи їхню пам'ять у вивчуванні довгих поем, поринаючи в чарівну атмосферу, яку вміють створювати молоді, високоталановиті піяністи й піяністки, росте серце у старших громадян і громадянок, глядачів і слухачів. Адже кардинальною проблемою і найбільшою актуальною журбою всіх відповідальних за вільну громаду, громадян є турботливий запит: що буде з українською вільною громадою за стільки то років, коли не стане старшого покоління, яке ще тямить Україну?! Стверджуючи щораз частішу й щораз більшу участь молодих студентів і студенток на великих громадсько - політичних з'їздах і ту участь дітей і молоді у наших публічних імпрезах — знаходимо голосну позитивну відповідь на той сумнів: українська вільна громада не загине, бо ростуть кадри молодих українських людей, які заступлять своїх дідів і батьків у проводі української громади й у продовжуванні їхньої праці над розвитком української вільної культури.

Швеція не призначить нового амбасадора до Чіле

Стокгольм. — У середу, 5-го грудня, шведський уряд повідомив, що він не призначить нового амбасадора до Чіле на місце Гарольда Еделстмана, якому чілійська хунта у вівторок, 4-го грудня, наказала залишити цю південноамериканську країну. Гарольд Еделстам, який допомогав політичним біженцям виїхати з Чіле до Швеції, має прибути до Стокгольму в кінці цього тижня. Шведське Міністерство закордонних справ заявило, що Швеція не зриває дипломатичних зв'язків з Чіле, але що справи Швеції в Сантіяго на теперішній час будуть в руках не амбасадора, а тільки в руках „шарже д'аффер". Наказуючи амбасадорові Еделстамові залишити країну, чілійський військовий уряд заявив, що Г. Еделстам надуживав свої повновласті амбасадора та що він вмішувався у внутрішні справи Чіле.

Богдан Арей

СПРАВА ІВАНА ДЗЮБИ

Якщо б для будь - кого з нас, в Україні і поза нею, т. зв. покаяння Івана Дзюби було ударом чи несподіванкою, це було б доказом нашої наївности та незнання совєтської дійсности.

Людиною, яка написала або лише підписала, чи яка ані не писала ані не підписувала заяви, за вибором органів КГБ — став Іван Дзюба. Цією людиною міг стати будь-хто інший, заарештований в 1972 році і засуджений, або й ні.

Коли людина ставить свій підпис під покаянною заявою, або коли за неї це роблять КГБ-істи, в системі совєтського тоталітаризму, це взагалі не означає, що людина заломилася, що вона це зробила, щоб „рятувати своє життя", чи тому, що вона „стояла на марксистських позиціях". Це теж не означає, що людина змінила свої погляди чи позиції, а означає, що система повернула до застосування найбільш витончених методів збивання людського „я" сталінських часів.

В роках 1965 - 1972 були теж арешти і суди в Україні і в Росії. Були арештовані люди різного інтелектуального рівня, різної фізичної і ментальної твердости. Але покаянних заяв в цьому часі не було, що було доказом деяких полегш і своєрідної „лібералізаційної" совєтської політики в кримінальному законодавстві і правосудді. Тому й влада толерувала опозиційний рух з одної сторони, а з другої — вона старалася загнати цей рух в підпілля, щоб мати легально - правне оправдання для своїх репресивних заходів. Толеруючи появу „Хроніки біжучих подій", „Український вісник" і взагалі самвидав, в інтересі влади було пов'язати цей рух, російський і український, з закордонними антисовєтськими групами. Суд над П. Якіром і Красіним доказав, який багатющий матеріял зібрало КГБ про зв'язки декотрих російських дисидентів з НТС (російські солідаристи) і з його органами „Посев" і „Грани". Було встановлено, хто до кого приїздив, з ким зустрічався, хто кому і що передавав. Залишався в тіні лише „довірений" обидвох сторін, громадянин Г. з Москви, який був посередником в цих зв'язках. Працюючи добрих кілька років над проблемою російського дисидентського руху, КГБ зуміло одних видалити з СССР (Чалідзе, Медведєв, Синявський, жидівські дисидентські активісти), інших поставити до деякої міри під контролю, а ще інших засудити чи довести за допомогою модерних засобів до публічного каяння.

В Україні ситуація була цілком інша:

Український рух опору не мав жадного зв'язку з закордонними антисовєтськими організаціями (зокрема з відділами ОУН). Владі й органам КГБ не вдалося загнати цей рух у підпілля. Рівнож не вдалося довести його до відчаю і переходу на нелегальні позиції. Провокація з Добошем, хоч мала вплив на загал населення (в 1972 році батьки лякали в Україні дітей „Як не будеш чемний, то я пішлю на тебе Добоша", а в 1973 році національно - свідомі переказували: „Ваша еміграція дала нам Добоша, але не дала ані одного героя. Героїв даємо ми..."), була справді провокацією, яка вповні провалилася, що мусіли визнати навіть самі КГБ-істи. На судах української інтелігенції, минулого і цього року, слідчі органи Добоша майже не згадували. Радістю для КГБ було б, коли б вони були знайшли хоч малі докази, які вказували б хоч на мінімальний зв'язок людей в Україні з котроюсь з ОУН. Цього вони не могли доказати, з тої простої причини, що такого зв'язку взагалі не було.

Черговою спробою КГБ-істів була спроба загнати український рух опору в підпілля, що їм теж не вдалося. Всі заарештовані в 1972 і 1973 році стояли до останньої хвилини на легальній базі і конституційній законності. На еміграції наївні запитують: „Як це так, що у Ніни Строкатої між книжками знайшли одне чи два числа „Українського вісника", а у Івана Світличного, в його бібліотеці — спомини Данила Шумука?" Згідно з совєтською конституцією і з Кримінальним кодексом УССР ані „Український вісник", ані будь - який самвидавний твір не є протизаконною літературою. Не ті особи, які пишуть, читають чи навіть поширюють самвидав, порушують совєтський закон, а ті, які сьогодні „стоять на сторожі" того закону. Коли б хтось з руху опору в Україні закопував самвидав у землю чи ховав десь у стріху, то цим самим він власне здавав би свої легалістичні позиції боротьби проти безправ'я і за справедливість. Українці на це не могли собі дозволити, знаючи, що за перехід в підпілля, КГБ-істський терор і репресії були б в Україні жорстокіші, масовіші і більш нелюдяні, як в Росії.

Після арештів в 1972 році, в Україні дуже докладно знали (зокрема в Києві), як за О. Селезненка, тортурованого до непритомности, підписали заяву КГБ-істи, знали, як психіятри - КГБ-істи зламали поета М. Холодного, як рівнож знали, яким способом доведено Зіновію Франко до складення покаяннoї заяви і писання протиукраїнських статтей. Ці заяви були нарівні посереднього маштабу людей і вони не зробили майже жадного враження ані в Україні, ані за кордоном. Постава закордоном до цих заяв була одностайна (за вийнятком кількох дрібних виламів):

(Закінчення на стор. 4-ій)

М. Мельник

НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ УААУП

Детальне повідомлення про Загальні Збори Українсько - Американської Асоціяції Університетських Професорів подав уже до преси проф. Степан Горак. Ті Збори були дійсно дальшим великим кроком вперед у житті асоціяції і цей факт варто відмітити.

Перш за все, я хотів би трохи ближче познайомити читачів „Свободи" з новою управою.

Новий голова УААУП, проф. Степаненко (віцепрезидент УНР), є директором Секції Російських і Східньоевропейських Студій при Центральному університеті Мічигену і членом Академії Наук того стейту. Він був співредактором „Українських Вістей", працював як редактор, продуцент і директор радіо „Свобода", і є головою Ради для справ культури при Секретаріяті СКВУ. До його праць належить книжка „Проза Сергія Клинчова", підручник української мови для студентів Військової школи мов в Монтерей та ряд статтей і оглядів.

Перший віцепрезидент УААУП, проф. Ася Гумеська (дочка письменника Сергія Пилипенка) (вчить російську літературу і українську мову в університеті Мічигену в Ен Арбор. Вона є автором двомовного підручника російської мови, книжки про неологізми Маяковського, статтей в „Інтернешнел Джорнал оф Амерікен Лінгвістікс", „Ленгвидж енд Спіч", та інших. Проф. Гумеська була теж сім літ директором школи українознавства в Ен Арбор.

Другий віцепрезидент УААУП, проф. Зенон Мельник, є головою відділу фінансових студій при університеті Синсинаті в Огайо. Він є автором книжки про формацію капіталу в Совєтській Україні і співавтором (з проф. В. Вандерою) книжки про регіональні перспективи совєтської економії (в друку у видавництві Прегер), та інших. Проф. Мельник має статті в „Джорнал оф Мідвест Файненс Асосісйшен", „Файненшел Гендбук", та інших.

Третій президент УААУП, проф. С. Горак, викладає історію на університеті Істерн Іллиной. Він є автором книжок про міжнародні відносини Польщі 1919-60, і бібліографії книжок в англійській мові про Росію і Східню Европу. Має статті у „Славік Рівю" та інших. Проф. Горак зорганізував Асоціяцію Студій Національностей СССР і Східньої Европи і є редактором її журналу.

Секретар - скарбник УААУП, проф. І. Каменецький викладає політичні науки на Центральному університеті Мічигену. Він є автором книжок про окупацію Гітлером України 1941-44, про секретні пляни нацистів відносно Східньої Европи (2-ге видання) і є видавцем двотомового показника до колекції документів Дага Гамершілда, що відносяться до бідніших джерел. Має статті в „Амерікен Джорнал оф Економік енд Соціолоджі" та інших і був стипендіятом Фундації Фулбрайта для наукових дослідів в Німеччині.

На Зборах було дійсно приємно побувати. Учасників було більше чим два роки тому і звітів було більше. Звіти показують на ріст тієї організації.

У приватних розмовах відмічено, що деякі члени Асоціяції є невдоволені з виборчої процедури. Були натяки на те, що деякі політичні групи затримують таку виборчу процедуру, яка дала б їм можливість тримати Асоціяцію у своїх руках. Ті підозріння цілком безпідставні. Перш за все, перед виборами не було найменших заходів для того, щоб вибирати в управу людей за їхніми груповими приналежностями чи симпатіями. Та склад нової управи Асоціяції є найкращим і безсумнівним доказом того, що підозріння ті є дійсно безпідставні.

Все ж таки виборча процедура стала предметом дискусії під час обговорювання змін статуту. Одначе проблему ту розв'язано дуже скоро. Запропоновані поправки продискутовано, прийнято зміни і на залі я не завважив ні однієї людини, що з тих поправок не була б задоволена. Також дискусія на ту тему цілком не виглядала на боротьбу за позиції. Вона без найменшого сумніву виглядала як намагання відповісти позитивно на речеву критику.

Члени Асоціяції критикували їхні управи в минулому і будуть їх критикувати в будучності, та досі в кожному важливішому випадку, провідні люди Асоціяції зареагували на того роду критику позитивно. І це добре.

Чи можливо, щоб якийсь член Асоціяції не мав надії на те, щоб його вибрали в управу тому, що належить чи не належить до якоїсь политичної групи? Того роду підозріння є теж без найменшого виправдання. Цілком навпаки: на Загальних Зборах було приємно відмітити, що люди різних політичних переконань ставились з повагою один до одного. Не думаю, що помиляюсь, коли скажу, що вони перш за все керувались критеріями наукових і професійних досягнень та громадським стажем, коли пропонували людей на якісь пости. Це не значить, що Асоціяція не стоїть на ніяких ідейних позиціях. Припускаю, що член Асоціяції, який не підтримує твердо ідеї української самостійности, багато голосів в Асоціяції не здобув би. Та групові проблеми української спільноти поважної ролі в Асоціяції не відіграють.

Чи це припадок? Не думаю. Мені здається, що члени Асоціяції чим далі, тим більше приходять до переконання, що рямці, в яких могли б міститись люди різних поглядів, є необхідні для української академічної спільноти. Крім цього, праця Асоціяції по своїй природі серйозного відношення до українських групових справ мати не може. Організаційна форма Асоціяції і принцип професіоналізму це дуже добрі передумови для того, щоб Асоціяція у тому напрямі пішла і на будуче.

Виходить, що ми доходимо до того найбільш задовільного стану, де факт, що головою Асоціяції став бандерівець, мельниківець, уерденівець, чи двійкар, ніякого серйозного зрушення серед членства не викличе. Дуже можливо, що люди приходять до переконання, що в рямцях тієї організації члени Асоціяції є перш за все окремі люди, з їхніми власними індивідуальними переконаннями і науковими та громадськими стажами. Коли Асоціяції пощастить затримати і поглибити того роду позиції, тоді вона дійсно зможе багато зробити.

Тим разом можна теж сказати, що вигляди на розбудову Наукового Фонду є багато кращі, чим вони були в минулому. Асоціяція представляє собою дійсно величезний, не використаний потенціял. Треба надіятись, що українська громада це зрозуміє. В дійсності, мені тяжко подумати про хоч яке серйозне застереження відносно питання: чому б Науковому Фондові допомогти?

З ростом Наукового Фонду буде рости і Асоціяція і багато її членів з того Фонду будуть користати. А разом з тим буде рости і пошана для української громади.

Асоціяція показала, що вона має здібність втримати у своїх рядах найбільш різнородних людей. Статут Фонду дає можливість формальної співпраці з усіми українськими установами. Потреба такого Фонду така очевидна, що ледве чи на ту тему треба дискутувати. І тому, мені здається, українській громаді нема чого далі чекати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧВЕРТЬ ПРАВДИ Д-РА ДЕНИСА КВІТКОВСЬКОГО

Д-р Денис Квітковський („Свобода", ч. 222) оспорює твердження редакції „Свободи", що на Другому СКВУ „майже ігноровано" президента УНР в екзилі й інших видатних політичних діячів, — зате обвинувачує Миколу Лівицького і голову проводу ОУН Ярослава Стецька у різних прогріхах супроти СКВУ. Але промовчує такі суттєві справи:

Правдою є, що Секретаріят СКВУ з осідком в Европі запросив Миколу Лівицького, як почесного гостя. Якби організатори Другого СКВУ і його фактичні керівники мали державницький, а не партійницький підхід до того СКВУ, як маніфестації єдности вільного світу та могутньої демонстрації проти Москви, то були б використали приїзд Миколи Лівицького, а не ігнорували його. Во разом із зміною партійної конфігурації сил у вільному світі — змінявться і гуртовий та персональний склад Української Національної Ради, — але Державний Центр УНР на чужині залишається символом української державности і найкраще розуміють це власне вороги української державности, які безперервно атакують той Центр. Однак, згадані організатори й керівники Другого СКВУ, щоб виявити свою антипатію супроти УНРади, остання сесія, якої не пішла по їх нутру, не привітали през. Лівицького і не цікавилися, де він сидить. Він дійсно, як це стверджує д-р Квітковський, прийшов тільки на „коктейл парті", а не прийшов на бинкет Другого СКВУ, — але зробив це тому, щоб, зазнавши вже один деспект, не наразитися на наступний. Він напевно був би зазнав його: адже приявного на тому бенкеті професора Миколу Степаненка привітали, як... голову Культурної Комісії Секретаріяту СКВУ, а не віцепрезидента УНР в екзилі.

Щоби зробити... пакість УНРаді, чи Державному Центрі УНР на чужині, зроблено ще щось гіршого. У „Зверненні Другого СКВУ до українського народу" сказано: „... Не одне лихоліття пережила Ти після того, як окупант з півночі поневолив Тебе, завоювавши здобуту в Національній Революції Українську Державу..." Якби написано „українську державу" з малої літери, то ще було б в порядку. Але Українська Держава з великих літер — це офіційна історична назва української державности періоду Гетьманату, що Гетьманат Павла Скоропадського існував від 29 квітня 1918 р. до 14 грудня того 1918 року. Коли один делегат Другого СКВУ звернув увагу, що в первісному тексті Звернення була мова про Українську Народню Республіку, а в наступному про Українську Державу, то п. Ігнат Білинський прилюдно заявив, що „все тут відбувається шляхом компромісу". Який компроміс можливий щодо історичних дат і фактів?! Кому цим „компромісом" зроблено „на злість"?!

Д-р Денис Квітковський пише: „Всі провідники політичних партій були запрошені..." — і між ними називає Миколу Лівицького. У тому й лихо, що організатори Другого СКВУ, однопартійці д-ра Квітковського, ставились до Миколи Лівицького, як одного з провідників політичних партій, коли він займає — подобається він комусь, чи ні — найвище становище в українському вільному світі, президента УНР в екзилі. А вже ревеляцією є згадка у тій заяві д-ра Квітковського про „партію Конгресу Української Політичної Думки". Можливо, що в джунглях українського політиканства у світі народилася така партія, але щойно тепер виявив це д-р Квітковський.

А коли він таврує Миколу Лівицького за те, що той промовляв „аж" 20 хвилин і забрав час, призначений на маніфестації для інших діячів, то та промова була надрукована цілістю у „Свободі" й „Меті" й можна з годинником в руці вирахувати час її виголошення. Не тільки з маніфестацією вийшов клопіт. Ні одна сесія Другого СКВУ не відбулася за призначеним часом. Вибір керівних органів, який повинен був відбутися перед суботнішнім бенкетом, відбувся в неділю вночі, дармащо про „договорення" у цій справі треба було договорюватися пів року раніше, а не на самому СКВУ. І сотні делегатів по три години стояли перед реєстраційним столом із довідками в руках на давно заплачені гроші, щоб довідатися, що їх у списках — нема. Відомо, що ані Микола Лівицький, ані Ярослав Стецько не очолював Організаційного Комітету.

Іван Кедрин

Ню Йорк

Іван Мартинюк

ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ СЕЛА ЦЕНЕВА

(3)

В давнину весільні церемонії тривали цілий тиждень, пізніше дещо їх скорочено. 1897-го року, коли на канонічні візитації приїжджав Галицький митрополит Кардинал Сильвестер Сембратович, самі селяни просили його, щоб скоротив весільні церемонії на два дні, а на ділі вони тривали до трьох днів. Коли молоді мали ближчу чи дальшу родину на другому селі, тоді молода запрошувала її на весілля тиждень скоріше. Вибираючись, вона брала зі собою одну дружку. Запрошення в іншій формі не було б дійсне, і ніхто б до неї на весілля не прийшов. Те саме відносилось і до молодого.

ПОЧАТКИ ВЕСІЛЬНИХ ЦЕРЕМОНІЯЛІВ

Перед вінчанням, у четвер по полудні, молода з дружками й ще кількох запрошених дівчат ішли до лісу збирати барвінок на вінець для неї й молодого. В лісі, як звичайно літньою чи ранньою осінньою порою, було багато зелені, квітів і лісові птиці співами підносили передвесільний настрій. Молодь гуторила, жартувала, а то й заводила пісеньки на втіху „одної з них". Час минав скоро, наближавсь вечір і пора було вертатись з барвінком до дому молодої. Вертаючись, дівчата співали:

Ми з барвінком йдемо,
Молоду ведемо,
Червона, як калина,
Солодка, як малина.

Або:

Де ти ріс, барвіночку,
Щос такий зелененький,
Щос такий ядерненький.

Я ріс при керниці,
При студеній водиці,
Вода м'я підходила,
Вона м'я холодила.

Було тих пісень багато більше, але в більшості вони призабулись і годі їх усіх тепер відтворити. Коли дівчата з молодою приходили до її дому, вона влаштовувала для них мале прийняття, дякувала за прислугу, а заразом запрошувала всіх на „вінкоплетення", що починалося у п'ятницю ввечорі. У той самий четвер в домі молодого збиралась його найближча родина на „печення короваю". Короваєм називали великий хліб, такий, як паска. В давнину пекли його як звичайно, а пізніше випікали в бляшаній формі, т. зв. „пательні". Весільний коровай під час весілля був найкращим символом всього церемоніялу. Хліб був завжди у великій пошані нашого народу. В найбільш радісне свято Воскресіння Христового символом його була паска, в день Різдва Христового на селянськім столі чи скрині ставили два бохонки хліба, на Йордан селяни кропили своє обійстя свяченою водою, носячи в руках традиційну паляницю. Померлих родичів вшановували не чим іншим, як хлібом, а й в часі задушних поминальних парастасів несли до церкви хліб. В перший день весни селянин перед виїздом з свого подвір'я кропив віз свяченою водою, носив в руках дві хлібини.

Український народ хлібом і сіллю провитував найпочесніших церковних владик і державних мужів. Важливу ролю відіграє коровай і хліб у весільному обряді. Ідуть свати сватати дівчину, — несуть із собою хліб, мати дівчини вітає сватів хлібом і сіллю. Батьки виряджають молоду пару на село хлібом, саджають їх за посажний стіл, тримають в руках дві хлібини, які молоді цілують, відтак вони кланяються батькам і просять їхнього благословення. Виряджають їх до шлюбу хлібом. Приймають зятя чи невістку до нового двору з хлібом і сіллю. По шлюбі молодиця йде до церкви на вивід, беручи дві хлібини. Другого дня весільні гості йдуть з т. зв. приносом, беруть зі собою також дві хлібини. Під час весільного „боярського" обіду старший дружба кроє коровай і обдаровує ним не лише всіх гостей, але навіть тих, що не могли прийти на весілля. Це символ спільної любови й згоди між родиною. Колись селяни, як ішли до когось в гості, то брали зі собою хліб. Хліб, вони казали: „всьому голова, хліб святий, це дар Божий". „Карай нас, Боже, ним довіку, а хто має хліб у торбі, той сідає на горбі". „Де є хліб і вода, там нема голода". „Без хліба нема обіда". „Надія в Бозі, коли хліб у стозі". І багато інших приповідок присвячувалось хлібові. Важаного гостя ще й тепер зустрічаємо хлібом-сіллю!

(Продовження буде).

„Енеїді" Котляревського 175 років

Київ. — В кругах українських літераторів скромно відзначено 175-ліття з дня появи „Енеїди" І. Котляревського. На святкуванні стверджено, (академіком О. Білецьким й іншими) що своєю появою „Енеїда" започаткувала новий етап в розвитку українського письменства. „Енеїда" — відзначив О. Білецький — з'явилась в епоху, коли „історичні обставини" поставили під знак питання майбутнє української мови, а також всієї української культури. Бути чи не бути українському народові, який все сильніше відчував національний і соціяльний гніт царського режиму. Бути! — відповіла на це питання поема Іван Котляревського. „Енеїда", що взурується на відомій епічній поемі римського поета Марона Публія Вергілія, яскраво змальовує побут і звичаї українського народу. В образах троянців перед читачами постали запорозькі козаки — мужні тогочасні воїни, з власним їм запалом і героїчними традиціями, освяченими у славній боротьбі з чужинецькими поневолючами. В поемі з повною докладністю розказується про зруйнування Запорозької Січі Катериною II і поселення частини козаків на Кубані і за Дунаєм.

Унікальний примірник „Енеїди" зберігається в бібліотеці Академії Наук СССР в Ленінграді у відділі рукописних і рідкісних книг.

Вечір „Червоної Калини"

У неділю 18-го листопада ц. р., відбулася зустріч зорганізованого громадянства і молоді із Українськими Січовими Стрільцями під назвою „Червона Калина". Переповнена заля „Тризуба" унаглядню вала велику живучість ідеї, за яку започаткували ту збройну боротьбу майже тому 60 років Українські Січові Стрільці. Філядельфійський 43-ий Відділ СУА, відомий у нашій громаді з його на високому рівні перепроваджених імпрез, зразково підготовив і цей зворушливий вечір. Ідею вшанування 60 років вимаршу УСС-ів до бою за самостійність України заініціювала провідна діячка СУА сл. п. Осипа Грабовенська ще на весні ц. року. Цю ідею підхопила Управа 43-го Відділу СУА і зреалізувала вечір „Червоної Калини".

Голова 43-го Відділу СУА, Ірина Мамчия відкриваючи імпрезу вечора — привітанням, зокрема представила кол. УСС-ів, що сиділи при почесному столі, гарно прибраним Марією Татарською, а саме: Петра Василишина, Івана Дзяйовського, Гандзю Дмитренко-Ратич, о. Василя Головінського, Андрія Кігічака, Стефана Конрада, д-ра Теодора Мамчура, інж. Михайла Мінчака, Михайла Островерху, Івана Поритка, д-р Теодозія Сеньківського, д-р Івана Сиротюка й інж. Теодора Яцура. Усусус Михайло Хом'як, був неприсутнім. При почесному столі сидів теж д-р Володимир Галан, президент Головної Управи ООВУА.

Проводила цим вечором Люда Чайківська, доня усусуса Івана Сиротюка. Перед початком програми, несподівано, походом увійшла на залю з бадьорим співом „Гей у лузі червона калина" група молоді; вони станули на сцені перед усусами й передали їм букети з калини. Після цього вийшла на сцену група студентів, у більшості внуки кол. усусусів та виконали збірку [illegible] в їхню честь, до цієї групи входили: Асмольд Горалевський, Андрій Бойко, Андрій і Нестор Максимовичі, [illegible] Дмитрик Поритко, [illegible] боротися за незалежність України". Після того усусус Михайло Островерха у спогадах цікаво зобразив сильветки стрілецьких старшин, підстаршин і стрільців, які творили образ УСС-ької мозаїки і перейшли в історію, а спогади й легенди залишаться серед українського народу.

У наступній частині програми, драматичне сопрано Юлія Шпитковська по-мистецьки відспівала стрілецькі пісні: „Заквітчали дівчатонька", „Нема в світі", „Січова", а теж „Надії" — Лопатинського при добрім фортепіяновім супроводі Галі Саґатої-Поритко.

З черги в уривку, з 2-ої дії п'єси Угрина-Безгрішного „Софія Галечко", виступили доня усуса о. Василя Головінського Аля Максимович і Уляна Бачинська та прекрасною українською мовою добре відіграли свої ролі. У дальшій частині програми, приємним барітоном д-р Володимир Карпишин у фортепіяновім супроводі Олеськи Карпишин відспівав дві пісні: „Я сьогодні від вас від'їжджаю" і „Восьму пісню" Виноградна. З черги усуска Ганнуся Дмитренко-Ратич відчитала стрілецькі спогади, при чому в другій їхній частині не бракувало гумористичних епізодів. Останньою мистецькою частиною програми був виступ скрипкового ансамблю юних скрипалів: Віри Бойко, Юрія і Олі Трипутенків і Нестора Максимовича під проводом проф. Анастасії Живалової, що відіграли в'язанку стрілецьких пісень, за що нагороджено їх рясними оплесками.

У стрілецькім вечорі серед численної публіки взяли участь багато дітей і внуків кол. усусусів. Між ними завважено доньку кол. усуса св. п. Андрія Пішака, який загинув на каторжнім засланні далекого Сибіру Ірину Новоженюк, як теж відому поетесу Марту Тарнавську, доньку д-ра Теодозія Сеньківського.

В заключнім слові голова Головної Ради світового Б-ва УСС-ів, осідок якого є саме в Філядельфії, дир. Іван Поритко закриваючи офіційну частину вечора, сердечно подякував 43-му Відділові СУА, а зосібна імпрезовій референтці Л. Чайківській, що була душею всієї програми за успішне її переведення. Ця зустріч була дійсно радісною подією для цих останніх могіканів усусів та зразковим започаткуванням 60-их роковин їхнього збройного виступу, що припадають в 1974 р. Директор Іван Поритко побіжно накреслив постання Леґіону УСС-ів та співпрацю в тому зорганізованого українського жіноцтва, почавши роками 1912-1914, про працю Константини Малецької, студенток під проводом Олени Степанів, яке всеціло піддержувало всі почини української молоді, всупереч становищу тодішнього політичного проводу, який трактував всі визвольні гасла, а зокрема організацію Українських Січових Стрільців, як „дитячу забаву". Українське зорганізоване жіноцтво не тільки схвалювало глибоку віру в конечність збройної боротьби української молоді, а практично зорганізовано переводило збірки фондів на саму організацію, що фактично допомогло в зорганізуванні УСС-ів. 60 років тому усусуси, це були ще молоді люди, деякі з них ще зовсім юні, необізнані з воєнним ділом, і як їм обходитися зі зброєю, але вони були виховані на творах Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки і інших пробудників української нації та обвіяні лицарським духом наших гетьманів і тому опинилися в рядах УСС-ів, цієї першої української військової формації новітньої доби. УСС-си стали тоді сильною лінією тяглости, продовженням збройної боротьби за самостійність України, вони були повні надій і гарячого бажання — високо піднести український воєнний стяг за визволення українського народу.

У дальшому він пригадав бойовий шлях Усусів, в якім в завзятих боях сотні, тисячі молоденьких усусусів віддали своє життя. Це шлях від Карпат, через Поділля, широкі степи чудової України аж до золотоверхої столиці Києва, на якому полягло багато цвіту української молоді. Після того згадав підпільну боротьбу, бо ж і там усуси були основниками Української Військової Організації, та в наслідок цієї боротьби роками мучилися по польських тюрмах, а наш товариш усус Михайло Хом'як, що живе серед нас був засуджений на смерть, якому замінено кару на досмертну в'язницю. Визначні учасники і очевидці усусів високо цінили їх збройний виступ. Іван Франко говорив усусусам: „Ви є дзеркалом моєї душі й стремлінь". Теж і славний наш поет Богдан Лепкий давав глибоко-прихильну оцінку дій усусів, а інші підкреслювали заслуги усусусів не тільки в їхньому збройнім чині, але в тому, що по століттях неволі вони тим чином відновили духа українського вояка в нашому народі, який був уже зовсім занепав.

А згадавши це все — спитаємо, яка сила єднала усусусів в це військове з'єднання? Яка сила вела їх на цей кривавий змаг, на всі ці невигоди, іноколи страждання? Яка сила давала їм витривалість, охоту, запал, постійний гумор, усміх і то в найбільш трагічних хвилинах? Цею силою була — велика ідея визволення України й її самостійність. Ця велика

Ідія була і є для решток Ідея була і є для усусусів — отим незгасним вогнем їхнього життя, їх діяння.

60-ті роковини УСС — це дійсно вийняткове відзначення події — переломової в історії української політичної думки. Це відзначення нової української людини, яка дала той найбільш проречистий доказ своєї національно-державницької зрілости, яким є добровільна воля боротися зі зброєю в руках за свою Батьківщину. Це відзначення появи на сцені української історії рідного вояка-державника, рідного вояка-громадянина. Це відзначення збройної боротьби української молоді за волю України, яку започаткували тому майже 60 років усуси, і яка переходила різні історичні етапи, завзято велася на численних бойовищах і переривалась, а насправді ніколи не припинялася по сьогоднішній день і буде тривати аж до осягнення цілі, за якою почали визвольну боротьбу Усуси ,т. є відновлення Української Самостійної Соборної Держави. (ПІ)

Нова советська конституція таки підготовляється

Москва. - Газета „Правда" з 5 грудня при нагоді відзначування „Дня совєтської конституції" написала, що в СССР продовжується робота над готовленням нової совєтської конституції. За словами газети, „розвиток і удосконалювання соціялістичної демократії зв'язані з рядом назрілих проблем. Одним з головних питань, яке треба буде вирішити в ближчому майбутньому, є питання про конституцію СССР...Діюча нині конституція, прийнята в 1936 році, віддзеркалила факт ліквідації експлуататорських кляс в нашій країні, закріпила перемогу соціялізму. За минулі три з половиною десятиріччя в розвитку совєтського суспільства сталися принципові зміни. У зв'язку з цим, як відомо, розробляється проєкт нового тексту конституції СССР.

Як відомо, комісію, яка готує цей новий проєкт конституції СССР, з ініціятивою чого вийшов ще Н. Хрущов, очолював спершу сам Н. Хрущов, а тепер очолює його наступник в Кремлі — Л.

Близький Схід зблизька

Торонто. - Близький Схід зблизька — так можна б назвати цікаву розповідь малярки і письменниці Ліди Палій про країни Близького Сходу, які вона відвідала влітку цього року як туристка. Вечір з її розповіддю відбувся у Торонті, в залі Інституту св. Володимира, в рямках п'ятницевих вечорів Об'єднання письменників „Слово" в п'ятницю 30-го листопада.

Починаючи з Греції, п-а Ліда Палій провела нас у своїй, ілюстрованій прозірками, розповіді по найбільше, з туристичного погляду, вартих уваги місцевинах Туреччини, Ливану, Ізраїлю та Єгипту. Свої описи краєвидів та історичних і культурних пам'яток цих країн вона пов'язувала з історичним та соціяльно-побутовим тлом цих країн і збагачувала їх епізодами зі своїх особистих переживань, а навіть пригод. Величну красу природи Близького Сходу, гігантні зариси оборонно-мілітарних споруд та монументальну архітектуру святинь та палат вдалося нашій подорожниці добре зафіксувати на кольорових прозірках та показати нам на екрані. Цікаві були її особисті спостереження, що віддзеркалювали засекречено напружену атмосферу воєнного поготівля як в Ізраїлі так і в Єгипті.

Після доповіді численна авдиторія ставила запити та отримувала відповіді.

Свою розповідь панна Ліда Палій виголосила без написаного тексту тільки за певним хронологічним порядком, тому, може, вона була менше кольоритною. Але варто прочитати її нещодавно видрукувані окремою збіркою п. н. „Мандрівка в часі і просторі" репортажі з попередніх подорожей по Мехіко, Югославії, Україні та островах Егейського моря, щоб переконатись, що Ліда Палій не тільки цікава розповідачка, але при тому й справжній майстер писаного літературного слова. Її репортажі у цій збірці як „Мехіканські враження", „Дзвінкі дні", „На острові", „Станція дитинство" (про Львів), і психологічні нариси на тлі її подорожей як „Тіні і люди", „Записки із старого корабля" це, можна сміло сказати перлини цього роду описової літератури, скомпонованої з альяжу зовнішніх спостережень і внутрішніх чуттьових реакцій. Сподіваємося, що Ліда Палій обдарує нас в недалекому майбутньому своїми друкованими репортажами також і з тієї останньої подорожі, про яку нам покищо тільки цікаво розказала. (вл)

Про малу роботу для великої справи

Клівлендський Жіночий Збірковий Комітет зібрав до тепер на „Церкву в Потребі" 19,155 долярів.

Клівленд, Огайо. — Під час своїх нещодавніх відвідин у цьому місті наш рівнопатріярший Верховний Архиєпископ на проповіді в церкві св. Андрея говорив про таку малу роботу Пречистої Діви в святині.

У дальшому ході проповіді мова йшла про значення звичайної малої роботи в суспільному житті. Висновок для всіх присутніх був ясний: без малої роботи не може бути великих справ...

За практичними прикладами, що підтверджують це правило, не доводиться далеко шукати: ми розпочали велику справу Українського Католицького Патріярхату — але чи виконуємо ми для цієї великої справи нашу, таку роботу?

Вісімнадцять збірщиць і три з половиною сотні платників 2-долярового щомісячного податку на Фонд „Церква в потребі" у Великому Клівленді, мають право твердити, що вони таку роботу сумлінно виконують.

Ініціятивна група пань: Михайлина Ставнича, Емілія Завільська, Олена Дуб, Людомира Мичковська 12-го січня 1970-го р. створила окремий, незалежний від будьяких товариств, чи організацій Збірковий Комітет Жіноцтва Клівленду на „Церкву в потребі", під проводом Михайлини Ставничої. Крім вирахуваних уже в групі ініціяторок, ряди збірщиць поповнили пані: Гура Софія, Городиська Стефанія, Воляник Емілія, Канка Володимира, Квіт Віра, Кравчук Анна, Крислата Марія, Настюк Розалія, Панків Юлія, Радзикевич Ірина, Топорович Ореста, Шкарупа Іванна, Зорій Мирослава, Панчишин Зиновія, Крив'як Мирослава.

За неціліх чотири роки існування Комітету вирахувані збірщиці в різні етапи часу зібрали різні грошові суми на загальну суму 19.155 долярів. Переважна більшість цих грошей давно вислана на римську адресу Верховного Архиєпископа. В час Його недавніх відвідин у Клівленді Йому вручено від цього Збіркового Жіночого Комітету чек на 14.29 долярів, в чек із останньо зібраних грошей, на суму 1.000 долярів, відпоручники Комітету вручили Верховному Архиєпископові в час цьогорічної листопадової прощі до Риму.

Голова Михайлина Ставнича і пані збірщиці цього Комітету без адміністраційних видатків (всі видатки збірщиці покривають із власної кишені) заслуговують признання.

Необхопленим дотепер акцією самооподаткування на „Церкву в потребі" громадянам збірковий Комітет Жіноцтва Клівленду подав до відома, що в обидвох клівлендських кредитівках — „Самопомочі" й „Основі" є конта цього Збіркового Комітету, на які можна складати свій місячний податок.

А від подібних збіркових комітетів по інших наших громадах ми радо почули б у пресових звітах як проходить збіркова акція в них.

На закінчення — запит від пань Збіркового Комітету на „Церкву в потребі": коли (нарешті) Крайові і Всесвітня Централі Товариства за Патріярхальний Устрій Української Католицької Церкви офіційно зобов'яжуть усіх мирян УКЦеркви в діяспорі до плачення податку на Патріярший Фонд?

О. Гайський

ПІДГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ДРУКУ СПОМИНИ КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІЯ

Берлін. - Німецьке, західньо-берлінське видавництво Ульштайн-Пропілеєн, після довгих старань, набуло на власність за гонорар 300.000 долярів спомини кардинала Йосифа Міндсентія, колишнього примаса Мадярщини. Право на надрукування споминів в англійській мові одержало американське видавництво МекМіллен за гонорар 100.000 долярів, а також за такий самий гонорар спомини друкуватиме, ще перед появою книжки, лондонський щоденник „Дейлі Телеґраф". Книжка має б появитися в першому кварталі 1974 року. Слід відмітити, що мадярський уряд в Будапешті робив заходи, щоб не допустити до видання споминів кардинала Міндсентія.

Загальні Збори Пластової Станиці в Ню Йорку...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

абсолюторію всім членам уступаючої Станичної Старшини, а зокрема станичному ст. пл. Андрієві Ластовецькому за взірцево виконану працю.

Загальні Збори обрали одноголосно нову Станичну Старшину, що її склад предложила Номінаційна комісія, очолювана пл. сен. Володимиром Дармохвалом, і до неї увійшли: ст. пл. Андрій Ластовецький — станичний, пл. сен. Володимир Корнага, пл. сен. Ольга Кузьмович, пл. сен. Ірина Куровицька — заступники станичного, пл. сен. Юрій Струтинський і пл. сен. Дозя Турчан — кошові, пл. сен. Микола Андрейко — фінансовий референт, пл. сен. Марта Боровик і ст. пл. Маруся Дармограй — писарі, а дальшими членами обрані: пл. сен. Дарія Бойдуник, ст. пл. Андрій Косович, пл. сен. Ольга Михайлів, пл. сен. Роман Рогожа, п. Михайло Савицький, ст. пл. Оксана Макарушка-Ворох, ст. пл. Віра Дорожинська, ст. пл. Юліяна Осінчук, ст. пл. Леся Дума, п-і Анна Демчук, ст. пл. Анна Рогожа, пл. сен. Мирослав Логинський та ст. пл. Христя Роговська. Крім цього, з уряду до Станичної Старшини увійшли: пл. сен. Михайло Юзенів, п-і Стефа Косович і пл. сен. Вячеслав Вишневський. До Станичної Ради обрані: пл. сен. Павло Дорожинський — голова, пл. сен. Галина Хамула, пл. сен. Евстахія Гойдиш, ст. пл. Юрій Савицький і пл. сен. Аполінарія Книш — члени. Загальними Зборами проводила Президія в складі: пл. сен. Ростислав Мілянич — предсідник, пл. сен. Олександра Юзенів та ст. пл. Христя Сливоцька — секретарі. Відповідними постановами та схваленням бюджету на 1974 рік закінчено цю 25-ті Загальні Збори Пластової Станиці в Ню Йорку.

42-ий Відділ УНС в Пассейку...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

секретаря П. Головачука, якому п. И. Лисогір за заслуги для УНС вручив золоту відзнаку, далі голову Української Централі І. Хомка, голову 42 Відділу УНС І. Блиху, рек. секр. В. Марущака, головного радного УНС Ст. Гавриша, представника Українсько-Американських Ветеранів п. Бойка і опісля представників різних місцевих організацій на залі. Покликаний до слова голова Відділу І. Блиха підкреслив, що нинішнє свято стане для громади історичним, хоч би з того приводу що прапор посвятили отці обох Церков. Прапор нас єднає, він є символом нашої ідентичности його треба шанувати.

Головний предсідник И. Лисогір спинився рівнож над значенням нашого прапору, підкреслюючи, як під ним українці на американській і канадській землях гуртувалися. Згадав про працю, яку виконує УНС для українського народу. Він мав би нести допомогу для своїх членів, але виходить поза рямки того й несе що поміч там, де тільки потребує її наша людина. Наші люди в Югославії, що їх навістило нещастя землетрусу, та яким УНС перший поспішив з допомогою, можуть бути наявним доказом цього. Згадав і про редактора „Свободи" о. Дмитрова, якого УНС післав до Канади заопікуватися там нашими першими поселенцями. Саме український національний прапор був тим чинником, що єднав всіх українців. Мистецьку програму переплітано привітами від багатьох організацій. У мистецькій програмі виступали Марко Шраменко із фортепіяновим сольо, гуморист Степан Магмет, танцюристи Станиці Пласту під проводом Р. Стеткевича і Осередку СУМА під керівництвом В. Юрченюк, мандоліновааоркестра під проводом Я. Костишина. Привіти склали: О. Полонська від Відділу СУА, Степан Гавриш від Організаційного Відділу УНС, Петро Головачук від УЦентралі, пionер Т. Вислоцький, Я. Петрик від УНДому, проф. І. Рудакевич від „Провидіння", п. Строцький (батько відомих наших молодих танцюристів Романа і Левка) від СУМА, ред. П. Ямняк від НТШ, Р. Шраменко від Відділу УККА та інші. Бенкет закінчено молитвою, яку провів о. протопресвітер Т. Форостій.

СПРАВА ІВАНА ДЗЮБИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ми обвинувачуємо режим, а не людей. Ці заяви ані не порізнили, ані не внесли „паніки" (як колись культобмін) серед нас, ані не змінили нашого наставлення до подій в Україні.

Немає сьогодні вже сумніву, що власне тоді в КГБ дискутовано: в Москві каються люди першої величини, а Київ держиться! І власне тоді вибрано жертву. Вибрано людину, яку в багатьох кругах уважалося за лідера українського руху опору — Івана Дзюбу. Дзюба від довгих років був тяжко хворий, що улегшувало медично - психологічний тиск. В справі Дзюби багато письменників протестували. Він був чи не найбільше відомий в цілому світі. Дзюба був неподатливий навіть, написавши свою першу заяву.

Цілком мильними були твердження і припущення, що Дзюба „заломився" чи „покаявся", то годі:

Поперше: він міг зложити заяву чи змінити свої позиції перед арештом, засудити свої писання і перейти на прорежимну платформу і стати упривілейованим письменником;

Подруге: Дзюба міг зложити заяву в часі слідства, яке протизаконно тривало аж 12 (дванадцять) місяців;

Потрете: Дзюба міг зложити покаянну заяву на суді в березні 1973 року. Алеж тут він цього не зробив, а навпаки, в своєму заключному слові ще раз доводив суддям про національну дискримінацію і русифікацію в Україні та твердив, що він ніколи не переступав совєтських законів.

Тому Дзюбу засудили на жорстоких п'ять років таборів примусових робіт і п'ять років заслання, витягнувши „вину" восьмирічної давности, написання „Інтернаціоналізм чи русифікація" ще в 1965 році. Він тоді не появилася жадна праця І. Дзюби, яка б набула поширення в самвидаві.

В цивілізованих країнах після засуду в'язневі дозволяють спокійно відсиджувати чи відбувати своє покарання. Але це не діється в СССР, де в'язня не залишають в спокою ані після засудження, ані після звільнення з ув'язнення, ані після реабілітації. Після засуду, мартирологія Дзюби продовжувалася. В очах суспільства він далі був мужнім оборонцем прав свого народу. Такий Дзюба був владі невигідний, а для КГБ-істів випадок з ним свідчив про те, що, застосовуючи тодішні методи ламання людини, людина могла ще встоятися, з якого „каменя вона не була б тесана".

Немає сьогодні сумніву, що після судів в Україні в 1972 і 1973 роках, влада і КГБ показали не свою силу, а слабість. Сьогодні кожну людину можна перемінити в не-людину чи а-людину при допомозі модерних медичних і психологічних методів. А це є доказом безсилля влади і системи, коли їм потрібно вдаватися аж до таких жорстокостей, щоб здушити правдиву людину для свободи і справедливости.

З України вже наспівають різні вістки по - дзюбинському часу. В самвидаві мабуть попширювався д о к у мент, повний фактів про тайну методів, які застосовувано супроти Дзюби. Поширюється повний текст останнього слова Дзюби на його суді, який цілковито заперечує т. зв. заяву з 6 листопада 1973 р. Можна передбачувати, що КГБ буде використовувати різні провокації та використовувати ім'я Дзюби для своїх цілей. Але це не буде мати нічого спільного з Іваном Дзюбою. Це не буде проблемою. Але проблемою може бути те, чи українська спільнота вдержить КГБ-івські провокації в Україні і поза нею, чи не буде у нас виламів зі зрозуміння, що винна тут влада, ціла система, якої втіленням є КГБ, а не людина, хто б вона не була.

КГБ-істи заявляють, що „Дзюба" пише нову книжку, знаючи і забуваючи, що такої книжки, яку написав Дзюба, не можна заперечити. В цілій Україні не знайшлося ані одної людини, ані одного вченого, який міг би був заперечити „Інтернаціоналізм чи русифікацію". В Києві докладно відомо, що „Богдан Стенчук", неіснуюча особа, і що за цим прізвищем криється великий колектив КГБ-істів і працівників Інститутів Історії і Суспільних Наук АН УССР, який після довгих зусиль випустив фальшивку „Що і як обстоює І. Дзюба" (Київ, 1969), яку так знаменито опрокинув у своїх 68 відповідях В. Чорновіл („Український Вісник", випуск 5 і 6).

Для української нації Іван Дзюба не змінився. Він не покаявся. Він не змінив своїх позицій. Інцидент з листом до „Літературної України" з 6 листопада 1973 року, під яким є поставлений підпис „І. Дзюба", є дуже малим і незначним моментом у нашій новітній історії, на що, мабуть, майбутній історик і не зверне жадної уваги, хоч цей інцидент напевно є особистою трагедією людини, яка перейшла нелюдські страждання і супроти якої у кожної чесної людини буде не лише співчуття, але й подив і пошана.

Сьогодні не важно, що КГБ-істи можуть чванитися, що вбили ще одну людину. Для них це не новість. Тому нехай вони знають, що їхній КГБ-істський „Дзюба" чи „Стенчук" нікого не цікавить. І нехай вони знають і пам'ятають, що їхні більш витончені метод и вбивання людей є ще одним і черговим доказом їхнього безсилля і панічного страху перед правдою і справедливістю, яких вони не всилі вбити, як не всилі вбити Івана Дзюби, автора книжки „Інтернаціоналізм чи русифікація".

Різне

REAL ESTATE

ДО ВИНАЙМУ

HELP WANTED MALE

FEMALE

SERVICE

Funeral Directors

ТАРЗАН, Ч. 7039 Боа констриктор вбитий!



Добре спрямований удар ногою знешкодив боа констриктора — але може він вже виконав свою підлу роботу?

Тантор і Нкіма стараються привести до пам'яті мавпо-чоловіка, свого друга...

Тантор дбайливо підносить Тарзана. — Що тепер робити з ним — це вже інша справа!..